

SZENT ATANÁZ GÖR. KAT. HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA
INSTITUTUM SANCTO ATHANASIO NOMINATUM

ATHANASIANA

55

Nyíregyháza
2022

ATHANASIANA
a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola folyóirata

Alapítva 1995-ben

Főszerkesztő:
Ivancsó István

A szerkesztőbizottság tagjai:
Janka György, Szabó Péter, Végheő Tamás, Vincze Krisztián

A szerkesztőség címe:
Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola
H 4400 Nyíregyháza
Bethlen G. u. 13–19.
Tel./Fax: +36/42/597-600
www.szentatanaz.hu
szentatanaz@szentatanaz.hu

Postacím:
H-4401 Nyíregyháza, Pf. 303

Felelős kiadó:
dr. Odrobina László mb. rektor

© Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 2022

ISSN 1219-9915

Megrendelhető a fenti címek bármelyikén
Az egyes számok ára: 1.000 Ft

SESZTÁK István

**A Görögkatolikus Metropólia – elmúlt – hét éve,
az alapítástól az első metropóliai gyűlésig,
különös tekintettel a metropóliai intézményekre
és az egyházmegyék együttműködésére¹**

ISTVÁN SESZTÁK: The Past Seven Years of the Greek Catholic Metropolitanate – from Its Foundation to the First Metropolitan Assembly – with Special Emphasis on Metropolitan Institutions as Well as on Cooperation Between the Eparchies Metropolitan Churches *sui iuris* must hold a Metropolitan Assembly every five years. Thanks to the decision of Pope Francis, the Hungarian Greek Catholic Church became a Metropolitan Church in 2015. However, the recent pandemic did not permit such an assembly to be held at an earlier date.

Although the announcement about the creation of the Greek Catholic Metropolitanate (Metropolitan Church *sui iuris* of Hungary) during the nationwide tour of the miraculous icon of Máriapócs associated with the 300th anniversary of its 1715 weeping may have come as a surprise to many, it could also be seen as the miracle of the Theotokos in a sense. The first seven years of the Metropolitanate may be regarded as a time of more or less conscious preparation, full of opportunities and challenges, which taught us to strengthen the three autonomous Eparchies (Hajdúdorog, Miskolc and Nyíregyháza), as well as to discover the real meaning of the Metropolitanate, along with levels of its operation and development, all at the same time.

It appears that cooperation within the Greek Catholic Church – and specifically between the three Eparchies – chiefly depends on whether we can pay attention to one another, as well as serve together and for the benefit of others during this preparatory process. This seems most imperative in three areas, in terms of drafting uniform provisions and guidelines. Firstly, these primarily liturgical prescriptions and regulations function as guarantees ensuring that members of the Christian faithful may respond to the ‘divine call’ appropriately in the course of their life-long earthly pilgrimage. Secondly, this involves operating the individual institutions of the Hungarian Greek Catholic Church with a heightened sense of shared responsibility. Thirdly, this presupposes shared experiences – including even instances of experiencing God – increasing one’s sense of belonging to a single flock and a single Church.

¹ Az előadás elhangzott a Magyarországi Sajtójogú Metropolitai Egyház I. Metropolitai Gyűlésén, Máriapócson, 2022. október 21-én.

Despite the concomitant struggles and frailties, the first seven years of the Metropolitanate have been a period aimed at laying the foundation, which may be ultimately none other than Christ Himself: the secure basis upon which the house – the Christian community, with the community of Hungary’s Greek Catholics forming part of it – may be built.

Mi a metropólia? Mit jelent kánonjogi értelemben a metropolitai egyház? A keleti katolikus egyház törvénykönyvét lapozgatva (bár nem vagyok kánonjogász), erre a „típusú” egyházszervezetre a 155–173. kánonok vonatkoznak.² A fejezet első kánonja, azaz a 155. kánon sok mindenre utal: „A sajátjogú metropolitai egyház élén egy meghatározott szék metropolitája áll, akit a római pápa nevez ki és a hierarchák tanácsa támogat a jog szabályai szerint”.

A kánonjog szabályozza tehát a metropolitai egyház alapvető kérdéseit, de hogy a hétköznapi ember számára mit is jelent (het) valójában a metropólia, arra az én válaszom a létező legegyszerűbben így szól: a Magyarországon található görögkatolikus egyház, amelyben a három egyházmegye „együtt”, a Szentszék rendelkezése szerint metropolitai egyháznak nevezett, egyházkormányzati szervezettként működik és él. A lényeg azonban annak hangsúlyozása és megértése, hogy a mi metropóliánk nem más, mint a magyarországi görögkatolikus egyház, természetesen teljes egységben a pápával, Róma püspökével, azaz a Katolikus Egyház részeként (így a Hierarchák Tanácsa mint a metropólia legfőbb döntéshozó szerve mellett görögkatolikus püspökeink rendes tagjai a Magyar Katolikus Püspöki Kar-nak és Konferenciának).

Az említett szabályozás elrendeli, hogy ebben a „típusú” egyházban (is) ötévente gyűlést hívjanak össze.³ Ezért vagyunk itt! Engedjék meg, hogy kissé elrugaszkodjak a jogászok gondolkodásától, s természetesen az elmúlt évek nehézségeit mint magyarázatot magam is kiemelve, valamilyen gondviselészerű érzést lássak abban, hogy most, fennállásunk hetedik évének végén tartjuk ezt az összejövetelet. Hiszen tudjuk jól, hogy a hét szimbolikus szám, a teljesség jele. Bízom is abban, hogy a metropólia, egyházunk, benne életünk is, bizonyos értelemben a teljesség felé tart, s így, ezen az úton, ez a gyűlésünk (is) sok kérdésünkre megadja majd a választ, segít az eligazodásban és világos iránymutatásokat jelöl ki.

2 Vö. *A Keleti Egyházak Kánonjainak Törvénykönyve (Keleti Kódex)*, Nyíregyháza 2011. (A továbbiakban CCEO.)

3 Vö. CCEO 172. kánon.

Amint a metropólia alapítását, egy korábbi írásomban⁴ és számos helyen, az Istenszülő csodájának (is) véltem, vélhettük, hiszen kihirdetése a máriapócsi kegykép 1715-ös könnyezésének háromszázadik évfordulójához kapcsolódó országjáró körútjának során történt, így ezt a találkozásunkat, az első metropóliai gyűlést is szeretném a Gondviselés Ura ajándékának, Egyházunkat erősítő és szilárdító kegyelmének tekinteni.

Az elmúlt hét esztendőre visszatekintve, mint az előadás tartalma, szeretném különösen is kiemelni azt a két szempontot, mely az alcímekben is szerepel: „különös tekintettel a metropóliai intézményekre”, és „az egyházmegyék együttműködésére”. Miért is? A válaszra szolgáljon ez az előadás.

A metropólia elmúlt hét évének szentírási mottóját keresve, sokszor eszembe jut(ott) Máté evangéliuma 18. fejezetének 20. verse, azaz „ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük”? Jézus szavai a három egyházmegyében élő metropóliánk számára is, azt hiszem, igazi célkitűzésként hangzanak folyamatosan. Hogyan lehetséges ezt a közösséget, Jézus jelenlétében, élővé, pontosan az isteni jelenlét megtapasztalhatóvá tenni? Az egyszerű válaszom az, úgy lehetséges, ha a két vagy három (vagy éppen négy vagy öt) személy, közösség, egyházmegye Jézus nevében együtt cselekszik, együtt, egymásra odafigyelve hozza meg döntéseit. Természetesen csakis úgy, hogy az a jézusi jelenlét nem más, mint a Benne való élet, Benne való lét, a Benne való lelki és testi gazdagodás és gyarapodás.

Összességében tehát a három egyházmegye egysége a Szentlélekben – számomra – az a garancia, mely egyházunkat, a magyar(országi) görögkatolikus egyházat igazán élővé teszi.

Ennek a bizonyos értelemben küzdelmes folyamatnak voltunk és vagyunk a tanúi. Megtalálni az egyházmegyék önállóságában az egység útját, illetve az egység erejében az egyházmegyék fejlődését és gazdagodását. „Egység a sokféleségben” – meglátásom szerint identitásunk jelenlegi megértéséhez ez lehet az egyetlen vezérfonal. Ez nemcsak az Európai Unió jelmondata,⁶ hanem a Görögkatolikus Metropóliáé is.

4 Vö. SESZTÁK ISTVÁN, „A Görögkatolikusok Metropólia születése – az Istenszülő csodája”, in *Orcád világossága. Görögkatolikusok Magyarországon*, Debrecen 2020, 454–460.

5 Ez a Krisztusban történő egyetértés szentírási megalapozottsága.

6 2000 óta az Európai Unió jelmondata: „Egyesülve a sokféleségben”, in https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/symbols/eu-motto_hu

Az elmúlt hét év eseményeit, félénken mondva, eredményeit szeretném a következőkben bemutatni.

Az alapítás körülményeit – kissé misztikusan – ahogy már említettem is, az Istenszülő csodájához hasonlítottam. Ez a csoda ma is „követ minket”, remélem, Istennek tetsző eredményeket is terem. Természetesen a csoda mindig hitet kíván és hitet ébreszt egyben.⁷ Ezzel a nyitott hittel kell szemlélnünk a Görögkatolikus Metropólia első hét évét is.

Ferenc pápa 2015. március 19-ei döntése öt apostoli konstitúcióban, illetve bullában nyert konkrét jogi formát. 1. Az *In hac suprema* kezdetű apostoli konstitúcióval a Szentatya új, Magyarországon eddig ismeretlen egyházi kereteket hozott létre a Magyarországi Görögkatolikus Sajátjogú Metropolitai Egyház, rövidített nevén a Görögkatolikus Metropólia megalapításával. 2. A *De spiritali itinere* kezdetű apostoli konstitúcióval az 1912-ben alapított Hajdúdorogi Egyházmegye főegyházmegyei rangra emelkedett, hivatalos elnevezése pedig Hajdúdorogi Metropolitai Egyház (Hajdúdorogi Főegyházmegye) lett. 3. A *Qui successimus* apostoli konstitúció az 1924-ben létrehozott, lassan százéves fennállásához közeledő Miskolci Apostoli Exarchátust egyházmegyei rangra emelte, ezzel régi vágyát erősítve meg a „régí” Eperjesi Egyházmegye magyarországi híveinek 4. Az *Ad aptius consulendum* apostoli konstitúció megalapította a Nyíregyházi Egyházmegyet, mely – bár nevében új – mégis ősi, a Munkácsi Egyházmegyéből kiforró hagyományokkal bírt. 5. Ugyanezen a napon Ferenc pápa Kocsis Fülöp hajdúdorogi püspököt érsek-metropolitává nevezte ki. Az újonnan alapított Nyíregyházi Egyházmegye megszervezését apostoli kormányzóként dr. Orosz Atanáz miskolci megyéspüspök kezdte meg. 2015 októberében őt váltotta – szintén apostoli kormányzóként – Szocska Ábel bazilita szerzetes, aki 2018. április 7-ei kinevezésétől kezdve megyéspüspökként irányítja a Nyíregyházi Egyházmegyet. A három egyházi vezető, Keresztes Szilárd emeritus hajdúdorogi püspökkel kiegészülve alkotják a Hierarchák Tanácsát, amely a Görögkatolikus Metropólia legfőbb vezető szerve.⁸

Az új egyházkormányzati egységet, a Magyarországi Sajátjogú Metropolitai Egyházat az Emberi Erőforrások Minisztériuma 00001/2012–175. szám alatt vette nyilvántartásba (rövidített neve: Görögkatolikus Metro-

7 A csoda teológiájának mélyebb elmélyítéséhez lásd pl. KASPER, WALTER, *Jézus a Krisztus*, Budapest 1996.

8 CCEO 165. kánon.

pólia).⁹ Ezzel az intézkedéssel polgárjogi értelemben is létrejött a Metropólia, igaz, nem „bevett egyházként”, hanem a „Magyar” Katolikus Egyházból mint bevett egyházból származtatott önálló jogi személyiséggel bíró egyházi szervezetként. (Polgárjogi értelemben tehát a Görögkatolikus Metropólia egyenrangú a Magyarországon bejegyzett egyházmegyékkel és egyéb egyházi szervezetekkel.) Látjuk tehát, míg kánonjogi értelemben, a Szentatya döntésének megfelelően, létrejött egy metropolitai rangú, sajátjogú – *sui iuris* – egyház (Görögkatolikus Metropólia vagy nevezzük Magyar Görögkatolikus Egyháznak), polgárjogi értelemben ez csak akkor lesz/lenne lehetséges, ha mi is bevett egyház lennénk.¹⁰

A Görögkatolikus Metropólia a három egyházmegyéjében 264 pap (ebből 39 nyugdíjas), 9 diakónus és 62 papnövendék elkötelezett szolgálatával kezdte meg működését, mindvégig keresve az Isten dicsőségét és az emberek szolgálatát, ezzel is építve az Isten – köztünk és bennünk lévő – Országát. 2020 tavaszán, a metropólia egyházmegyéiben 272 pap (köztük 31 nyugdíjas), 14 diakónus és 45 papnövendék szolgált.

Ma 288 áldozópap (melyből 28 nyugdíjas), 19 diakónus és 35 papnövendék van.¹¹

A 2015. év eredménye még a Metropolitai Bíróság megalapítása, mely a Hajdúdorogi Főegyházmegye számára elsőfokú, míg a Miskolci és a Nyíregyházi Egyházmegye számára fellebbviteli, azaz másodfokú bírósággént működik.¹²

Az év második felében elindultak a Hierarchák Tanácsának ülései (évente legalább kétszer). A HT tagjai a metropólia minden fölszentelt püspöke (amíg a Nyíregyházi Egyházmegyet apostoli kormányzó vezette, addig természetesen ő is). Az első ülésen két fontos dokumentum született: a Hierarchák Tanácsának statutuma és a Metropolitai Nyugdíjalap – egységes – Szabályzata, mely a három egyházmegyébe inkardinált és ott szolgálatot teljesítő klerikusokra, valamint a püspöki engedéllyel más egyházi intézményben szolgáló klerikusokra terjed ki, s természetesen „kezeli” a nyugdíjas papokkal, özvegy papnékkal és papárvákkal kapcsolatos kérdéseket. Összhangban természetesen az addigi egyházmegyei nyuddíjpénztá-

9 *Görögkatolikus Metropólia körlevele*, 3/2015.

10 Ennek a témának részletes tárgyalása nem képezi részét az előadásnak, de minden bizonnyal izgalmas kérdéseket vet fel.

11 Az adatokat a Görögkatolikus Metropólia, illetve az egyházmegyék *Schematizmusai*ból vettem.

12 *Görögkatolikus Metropólia körlevele*, 4/2015.

akkal, ugyanakkor kifejezve a keresztény szolidaritás és szeretet, valamint a szívből fakadó gondoskodás érzését és kötelességét.¹³

Az első időszak, a kezdeti évek talán legfontosabb szerepe és feladata az alapok megteremtése volt, ezzel is megtalálva azt az erős fundamentumot, melyre a metropólia élete, működése és jövője ráépíthető. A már említett intézmények mellett kialakult és elindult az a bizottsági rendszer, mely a döntések előkészítésében nagyban segíti a Hierarchák Tanácsának hatékony működését. (A bizottságok élén egy-egy hierarcha áll.)

Ezek:

Egyházművészeti és Templomépítési Bizottság;

Főiskolai és Papnevelési Bizottság;

Gazdasági Bizottság;

Jogtanácsosi Bizottság;

Lelkipásztori Bizottság;

Liturgikus Bizottság;

Máriapócsi Nemzeti Kegyhely Bizottság;

Ökumenikus Bizottság.

Később:

Oktatási és Hitoktatási Bizottság

Liturgikus-ének munkacsoport;

Nemzetközi Eukarisztikus Konferencia előkészítő bizottsága;

Metropóliai Gyűlés előkészítő bizottsága.

Napjainkban:

Kegyeleti Bizottság.¹⁴

Ezen bizottságok munkája élő tanúja annak, hogy egyházunk, metropóliánk és benne egyházmegyéink mélyen törekednek arra, hogy görögkatolikus egyházunk a különböző területeken a lehető legszorosabban együttműködjenek, egységesek legyenek, és segítsék a főpásztorok munkáját.

Ezzel együtt azonban törekedtünk arra, hogy a metropólia szervezetében és hivatalában (mind személyi, mind egyéb eszköz és infrastruktúra kérdésében) visszafogott legyen, működésében igencsak takarékos, munkáját sok esetben a „meglévő munkatársak” – az egyházmegyéik alkalmazottai – segítsék. (Ez olykor azonban nehézséget is jelent, hiszen nehéz különbséget tenni a Metropólia és a Főegyházmegye között; igaz, ennek

¹³ *Görögkatolikus Metropólia körlevele, 27/2015.*

¹⁴ *Görögkatolikus Metropólia körlevele, 47/2016.*

egyháztani oka is van, hiszen a főegyházmegyévé emelt püspöki szék helye lesz a metropolitai rangú, *sui iuris* egyház székhelye is.)¹⁵

A metropólia létrejöttének kezdetén sikerült hamar tisztázni a három egyházmegye nyugdíjas papjai, özvegy papnéi és papnövendékei hovatartozásának kérdését, ahol – általános alapelvként – a területi hovatartozást jelölte meg a Hierarchák Tanácsa.¹⁶

Ferenc pápa 2016. január 30-án az ország területén belül a Görögkatolikus Metropólia egyházmegyéinek új határokat jelölt ki, ezzel a Miskolci Egyházmegye Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Heves megye egész területére, a Nyíregyházi Egyházmegye Szabolcs-Szatmár-Bereg megye teljes területére terjed ki. A Hajdúdorogi Főegyházmegye területe pedig az előbbieken említett keleti és északi megyék kivételével a többi 16 megyét és Budapestet foglalja magába.¹⁷

2018. április 7-én közös örömmel fogadtuk Ferenc pápa döntését, miszerint Szocska A. Ábel OSBM apostoli kormányzó atyát a Nyíregyházi Egyházmegye püspökévé nevezte ki.¹⁸ Szentelését május 10-én ünnepeltük Nyíregyházán.¹⁹

A metropólia kialakulásának, egységes működésének és fejlődésének alappilléreit a következő három kérdéskörben látom, ezek:

(1) azok a rendelkezések, elsősorban liturgikus természetűek, melyek egységesen kell(ene), hogy meghatározzák a görögkatolikus híveink életét. Meglátásom szerint a liturgikus identitás a hívő ember életében azért is a legfontosabb önazonosság-tényező, mert istenkapcsolatának vertikális jellegét próbálja úgymond horizontálisan, az Egyházban, a közösségben, a hétköznapjaiban is meg- és átélni. Ehhez olyan főpásztori rendelkezések szükségesek, melyek elsődlegesen azt segítik elő, hogy törés ne következzen be a hívő életében, sőt, segítse őt a lelki építkezésben.

(2) A magyarországi görögkatolikus életét meghatározó, úgymond egyedi (amiből egy van) intézmények fenntartásának, működtetésének és szükségszerű fejlesztésének a kérdése. Az ezekért érzett közös felelősségvállalás megélése.

15 Lásd CCEO 158. kánon.

16 *Görögkatolikus Metropólia körlevele*, 50/2016 és 51/2016.

17 *Görögkatolikus Metropólia körlevele*, 56/2016.

18 *Görögkatolikus Metropólia körlevele*, 72 és 85/2018.

19 *Görögkatolikus Metropólia körlevele*, 84/2018.

(3) Egyszerűen szólva: a közös programok, a közös élmények, a közös, akár istentapasztalatok, melyek mind-mind azt az érzést erősítik, hogy együtt vagyunk görögkatolikus egyház (nem csak) Magyarországon, hiszen nem felejtkezhetünk el, még ha más sajtójogú egyházhoz is tartoznak, a határon túli görögkatolikus (elsősorban magyar ajkú) testvéreinkről.

Az úgynevezett rendelkezések között igen nagy mennyiségű, látszólag kisebb horderejű kérdéstől az egészen nagy jelentőséggel bíróig találunk számosat. A már említett szabályzatok elfogadásán túl találunk világos iránymutatást pl. a Szent Liturgia közös végzéséről,²⁰ ami kitér a püspök jelenlétére abban az esetben, ha nem ő végzi a Szent Liturgiát. Rendelkezést az Eucharisztia helyes tiszteletéről. A gyermekáldoztatás kérdéséről, annak bevezetéséről. Emellett kánonjogi természetű útmutatást az abortusz alóli feloldozás rendjéről,²¹ illetve bemutatását az új pápai törvény és végrehajtási utasításnak, amely a keleti egyházjog semmisségi eljárásairól szól (*Mitis et misericors Iesus* kezdetű *motu proprio*).²²

(i) A 2020. évtől a rendelkezések között találjuk az életünket nagymértékben meghatározó koronavírus-időszak által kikényszerített közös, elsősorban liturgikus természetű előírásokat. Metropóliánk körleveleiben legalább négy alkalommal találunk erre vonatkozó rendelkezéseket.²³

Az együttes gondolkodásunkban már 2020-tól megjelenik az éppen napjainkat jelentősen meghatározó „népszámlálásra való felkészülés”,²⁴ melynek számtalan – reméljük – eredményesnek ígérkező kezdeményezése mellett igen jelentősnek vélem a püspöki buzdításokat, s természetesen azt a „közös szándékot”, mely fontosnak véli, hogy „megszámláltatásunk” jelentősége egyházunk minden porcikájában jelentéssel és jelentőséggel bírjon.²⁵

A nagyobb ívű rendelkezések mellett ugyanakkor kisebb természetű iránymutatásokat is találunk, pl. a görögkatolikus szó egybeírásának kérdése, egységes keresztelési lapok bevezetése.²⁶

A Görögkatolikus Metropólia alapításának kezdetétől nagy figyelemmel kíséri a közel-keleti hittestvéreink életének szomorú alakulását, s szín-

20 Görögkatolikus Metropólia körlevele, 174/2016.

21 Görögkatolikus Metropólia körlevele, 173/2016.

22 Görögkatolikus Metropólia körlevele, 57/2016.

23 Vö. Görögkatolikus Metropólia körlevele, 486/2020, 125/2021, 313/2021, 21/2022.

24 Görögkatolikus Metropólia körlevele, 484/2020.

25 Éppen a napokban zajlik Magyarországon a népszámlálás, aminek kiemelt jelentősége van minden magyar ember, de minden magyar egyházhoz tartozó hívő számára is.

26 Vö. Görögkatolikus Metropólia körlevele, 60/2016.

te az első pillanattól kezdve adományokat gyűjtve, jelentős támogatást biztosítottunk a szíriai görögkatolikusok számára. Az egységes segítő szándék napjainkban pedig még inkább érezhető, hiszen a szomszédságunkban zajló háború, hittestvéreinket is érintve, még inkább a közös segítő szándékot erősíti egyházunk minden hívében. A szenvedők megsegítését célzó gyűjtések és imádságaink is folyamatosan jellemzik híveinket és egyházmegegyeink együttműködését.

(2) Az intézmények életének és működésének megszilárdítása céljából a metropólia az egész görögkatolikuságunk érdekeit szolgáló intézményeket fenntartásába vette. Ezek a kezdetektől: a Máriapócsi Nemzeti Kegyhely, a Kegyetemplom, a Lelkigyakorlatos- és Zarándokház, Emmánuel Zarándokközpont és Családvár. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola és azok tagintézményei (Szeminárium, Kegytárgy- és könyvesbolt és a Görögkatolikus Médiaközpont). Természetesen az évek folyamán ezen intézmények száma és alapító okirata folyamatosan változott (pl. a Szent Lukács Szeretetszolgálat néhány éven keresztül metropóliai fenntartásban működött, majd 2022 januárjától az alapítói jogokat ismét a Hajdúdorogi Főegyházmegegye vette át). Fontos ugyanakkor kiemelnünk, hogy ezen intézmények esetében, azok vezetőit minden esetben a Hierarchák Tanácsával egyetértésével a Metropolita nevezi ki (s természetesen szabályzatukat és működésüket a Hierarchák Tanácsa folyamatosan felügyeli). Intézményi gazdagodásunkban, természetesen a felelősségérzés komoly súlyával, igen jelentős állomás a kisvárdai székhelyű Szent Damján Görögkatolikus Kórház átvétele és fenntartása és a szintén napjaink egyik igen jelentős kérdéseként vállainkra – jó értelemben is – nehezedő Görögkatolikus Múzeum beindítása, melyhez egy igen alkalmas épület már elkészült.

Ezen a ponton szükségesnek érzem, hogy röviden utaljak a Metropólia gazdasági működésére is. A Hierarchák Tanácsa a metropóliai Gazdasági Tanács javaslatára kidolgozta azt a belső, a három egyházmegegye között kialakított arányrendszert, mely meghatározza a szükséges terheket és javadalmakat az egyházmegegyék között.²⁷ A működés esetében a Metropólia 2017-től egy egyedi kormánydöntésnek köszönhetően évente 300 millió forint működési támogatást kap Magyarország költségvetéséből, mely biz-

27 Az arányszámok: Hajdúdorogi Főegyházmegegye 35,5%, Miskolci Egyházmegegye 25% és Nyíregyházi Egyházmegegye 39,5%. Az arányok meghatározásánál a hívek száma mint legfontosabb alkotóelem (50%) mellett, figyelembe lett véve a templomok, a közösségek száma, ill. a papság létszáma.

tosítja az intézmények hatékony működését, és adott esetben az egyházmegyék működési kiadásaihoz is hozzájárul.

A metropólia elmúlt, azaz első hét évének fejlesztéseiről, mind metropólia, mind egyházmegyei, mind parókiális szinten – azt hiszem – egy egész napos előadás is kevés lenne. Azt hiszem, számba véve ezeket az igen jelentős és olykor mérföldkőnek tekinthető fejlesztéseket,²⁸ bizonyosak lehetünk benne, hogy a mindeneket Teremtő Isten az elmúlt időszakban is a tenyerén hordozott minket. Soha nem gondolt gazdagodás valósult meg egyházunkban, mind az infrastruktúrában, mind köznevelési, szociális és gyermekvédelmi intézményeinkben. Sokat köszönhetünk a különböző támogatóknak, a Magyar Kormánynak, az Európai Unió pályázatoknak, az egyházmegyei központoknak, s természetesen a híveinknek is.

A fejlődésünket nemcsak látva, hanem tapasztalva, azaz benne élve – engedjék meg, hogy korábbi írásomból idézzek:

Sokak számára meglepetésként hatott, hogy a Szentatya döntése értelmében a Metropólia és ezzel az érsek-metropolita székhelye Debrecen városa lett. Nem felejthetjük el ugyanakkor, hogy az első püspök, Miklós István bő száz évvel korábban szintén a civis városban képzelte el az új egyházmegye központját. 2015-ben tehát a református és római katolikus püspökség mellett Debrecen immár háromszoros püspöki székhely lett. Emellett azonban a debreceni görögkatolikusság, az ország legnagyobb közösségeként is, „csak egy nagy parókiára” volt berendezkedve, épületei bizony kevésnek bizonyultak egy püspöki, pláne metropolitai hivatal számára. A teremtő és gondoskodó Isten azonban mindvégig odafigyel(t), s már a kezdetektől, a Magyar Kormány segítségével, részben betöltve az egy évszázaddal korábban meg nem valósíthatott ígérését, megteremtette annak lehetőségét, hogy a hajdúdorogi metropolita Debrecenben méltó módon, elegáns és korszerű hivatalban dolgozhasson és lakhatásban részesülhessen. Mindmáig emlékezetes az a 2017. évi április 29-ei nap, amikor is magas rangú egyházi és állami vezetők jelenlétében felszentelődött a Görögkatolikus Metropólia és a Hajdúdorogi Főegyházmegye hivatalainak reprezentatív épülete.²⁹

28 A teljesség igénye nélkül, de megemlítendő, hogy templom épült Dunakeszin, Mezőkövesden, Nyíregyháza-Borbányán, Dunaújvárosban, Nyékládházán. Számatalan óvoda, bölcsőde és iskolaépület újult meg, ill. épült fel. Nem is beszélve a közösségi terek és parókiák sokaságának megújulásáról.

29 Vö. SESZTÁK, „A Görögkatolikusok Metropólia születése”, 455.

Ezzel egy időben, pontosabban az elmúlt hét év ajándékeként, megszületett a Miskolci Egyházmegye Székesegyháza, kiépült és megerősödött az önálló megyéspüspök által vezetett hivatal. A fiatal és életerős, elnevezésében új, de „nagy hagyományokkal rendelkező” Nyíregyházi Egyházmegye püspöki hivatala, és ezzel együtt természetesen a belső szerveződése napról napra erősödött. Ennek látható jelként a Püspöki Palota épülete is új arculatot kapott ezekben az években.

Ugyanakkor nem mehetünk el szó nélkül amellett sem, hogy a minden görögkatolikus számára olyan fontos Nemzeti Kegyhelyünk, Máriapócs is teljesen megszületett, a szellemi és lelki központként szolgáló Főiskola és Szeminárium is minden igényt kielégítő épületté vált, közben elkészült a Múzeum és Tanulmányi Ház épülete, illetve Miskolcon az előkészítő év új otthona.

Közben Görögkatolikus Metropóliánk egyházmegyéi az elmúlt esztendőben még erőteljesebb intézményfenntartói szerepet vállaltak, egyrészt az egyházmegyei fenntartású köznevelési intézmények által (ahol ma már több mint tizenkétezer gyermek és fiatal neveléséről gondoskodunk), másrészt az egyre bővülő szociális és gyermekvédelmi feladatok vállalásával, különösen is a hátrányos helyzetű régióinkat tekintve, ahol a cigánypasztoráció mindannyiunk közös ügye. Ezekben a területeken is elengedhetetlen a folyamatos együttműködés és párbeszéd, hiszen egy egyházat szolgálunk és „építünk” Isten dicsőségére.³⁰

Ezen a ponton szeretnék egy összefoglalást adni a Görögkatolikus Metropóliában foglalkoztatottak számáról:

A *Metropóliai Hivatalban* 3 egyházi személy, rész munkaidős, illetve két megbízásos civil látja el a feladatokat. Az *egyházmegyei központokban* közel 100 főállású munkavállaló végzi a napi munkát. A *Hittudományi Főiskolán* 25 egyházi személy, 25 főállású civil, 6 fő rész munkaidős civil, 22 fő megbízásos civil dolgozik. Az alakuló *Múzeumban* 3 fő, míg a *Sajtó- és médiaközpontban* 4+4 fő (ebből egy fő egyházi személy) dolgozik. *Máriapócs*on

36 fő (ebből 4 fő egyházi személy), a *kisvárdai kórházban* a 600 ágy fekvőbeteg- és járóbetegellátás hatékony végzéséhez 860 munkavállaló tartozik.

30 Az adatokat az egyházmegyei tájékoztatások alapján állítottam össze.

Hajdúdorogi Főegyházmegye

Köznevelés: 4700 tanuló, 670 munkavállaló
 Gyermekvédelem: 1270 ellátott, 227 munkavállaló és 339 nevelőszülő
 Tanoda: 55 fő és 9 munkavállaló
 Szeretetszolgálat: 900 fő bentlakásos ellátásban,
 heti 350 gyermek a korai fejlesztőben,
 közel 500 munkavállaló

Miskolci Egyházmegye

Köznevelés: 3660 tanuló, 656 munkavállaló
 Szociális terület: 103 ellátott, 56 munkavállaló
 Bölcsőde: 104 gyermek, 25 fő munkavállaló
 Tanoda: 68 gyermek, 23 fő munkavállaló
 Gyerekvédelem: 720 ellátott, 297 munkavállaló

Nyíregyházi Egyházmegye

Köznevelés: 3700 tanuló, 620 munkavállaló
 Szociális terület: közel 500 munkavállaló, ellátás igen összetett,
 színes: (tanyagondnoki ellátás 100 fő,
 szociális étkeztetés 544 fő, házi segítségnyújtás 1016,
 jelzőrendszeres HSG 253, fogyatékos nappali ellátás 24 fő,
 idős és demens nappali 122, támogató szolgálat 94 fő,
 bentlakásos 460 fő, támogatott lakhatás 150 fő,
 hajléktalanok átmeneti 24 fő.)
 Tanoda: 125 gyermek, 50 munkavállaló
 Bölcsőde: 152 gyermek, 46 munkavállaló
 Családok átmeneti otthona: 25 fő, 7 alkalmazott
 Gyermekvédelem: 850 fő, 130 alkalmazott és 240 nevelőszülő.

A három egyházmegye összesen:

Köznevelés: 12.600 tanuló, kb. 1950 munkavállaló
 Szociális terület: (bentlakásos) több mint 1600 ellátott és 850 munkavállaló, egyéb: nappali ellátás, kb. 200 munkavállaló

Tanoda: 250 gyermek, 82 fő munkavállaló
Bölcsőde: 256 gyermek, 71 munkavállaló
Gyermekvédelem: 2840 ellátott gyermek, 1130 munkavállaló (nevelőszülőkkel együtt).

(3) Görögkatolikus egyházunk és híveink számára nagyon fontos az élmény, a tapasztalat, ami nemcsak a liturgikus istenélményt jelenti, hanem azokat az egyértelmű közösségi eseményekből fakadó tapasztalatot, mely számukra (és számunkra) is a közeledést jelenti az Istenhez, a felfoghatatlanhoz (bizonyos értelemben ez a teológia is, közeledés-felemelkedés Istenhez). Talán ennek a fényében is fektettük nagy hangsúlyt arra, hogy legyenek közös programjaink, melyek a metropólia megalakulása óta „élményt szeretnének nyújtani”. Ezek a alapja a máriapócsi zarándoklatok és búcsúk rendje, ahol leginkább megtapasztalható az a közösségi élmény, aminek ünneplése a liturgia. A nagy- és kisbúcsú mellett a gyermekbúcsú, a betegek és gyógyítók országos zarándoklata, az oltalom-búcsú, s természetesen a külföldi görögkatolikusok és magyarajkú hívek zarándoklatai. Emellett a közös hittanverseny, akár középiskolások számára, a folyamatosan fejlődő tudásolimpia, a lelki együttlétek: a zsolozsmástáborok különböző helyszíneken, a papi és papnéi lelkigyakorlatok, a nagy események: a bál, a görögtűz, a családtábor, a gyalogos zarándoklatok (+16 és +22), futó- és úszóversenyek.

Emellett pedig szeretnék még néhány szót szólni azokról a közös „kezdeményezésekről”, melyek együttes átélése – meglátásom szerint – a metropólia megerősödését szolgálta.

A Nemzetközi Eukarisztikus Kongresszus meghirdetése, mégpedig annak görögkatolikus vonatkozásai felmutatásával.³¹ Talán a Gondviselés Ura rendezte úgy, hogy készülletünk ne pusztán hosszabb, hanem teljesebb is legyen. Számptalan egyeztetés a készüllet jegyeiről, a görögkatolikus jelleg felmutatásáról a kongresszus alatt, melynek igen egyedi, ugyanakkor felemelő tapasztalata volt az „Orcád világossága” elnevezésű kiállítás a Vigadóban, az Európai Keleti Püspökök Találkozója Budapesten és a Szent István Bazilikában közösen ünnepelt Isteni Szent Liturgia. Sokak, sokunk számára felejthetetlen, még inkább kitörölhetetlen élményt nyújtva. (Papjaink egy miseruhát és egy betegellátó készletet kaphattak ajándékba.)

31 *Görögkatolikus Metropólia körlevele*, 80 és 81/2017.

Talán kisebb horderejű együttlétnek indult, mégis igazi kovászként szolgált egyházunk életében az a lelkipásztori nap-eseményorozat, melynek kimondott-kimondatlan célja volt a metropóliai gyűlés előkészítése, melynek eredményeképpen, bekapcsolódva Ferenc pápának a Püspöki Szinódus intézményét megújító szinódusi út kezdeményezésébe, ma itt, együtt vagyunk, hogy találkozásunk gazdagítsa egymást, ahogy egyszerűen minden találkozásban rátalálhatunk valamire vagy sokkal inkább „Valakire”.

A metropólia sokszínűségének egységkeresésében az egyik fontos pont a közös arculati elemek megtalálása, illetve a közös kiadványok, melyek közül a kezdetekben már megemlíthetjük a zoltároskönyv kiadását és a liturgikus életünkben használt új evangéliumfordítás rögzítését és kiadását is. Ezen a területen számos „kisebb horderejűnek tűnő” próbálkozásunk mellett még ha sok nehézséggel is kellett számolnunk, de büszkék lehetünk a majdnem teljes hittankönyvsorozatunkra, az *Orcád világossága* című nagyon magas szintű kiadványunkra, illetve a most elinduló új teológiai sorozatunkra. Mögöttük pedig a már több évtizedre visszanyúló *Görögkatolikus Szemlérelől*, *Falinaptárról* és *Kalendáriumról*, illetve a *Szemlélet magazinról*, *Tanári zsebkönyvről* és *Asztali naptárról* se feledkezzünk meg. Nem is feledkezhetnénk meg, hiszen hány és hány görögkatolikus mindennapi életét segítik ezek az eszközök, kiadványok. És kell is, hogy együttműködésünk jeleként segítsék is görögkatolikusságunkat, hitünket, közösségeinket.

Összefoglalásként, a hét esztendőre visszatekintés bizonyos értelemben a kezdeti útkeresés és alapozás szolgálatával telt. Megélhettük a „csodálatos indulást”, s haladunk a teljesség felé, bár tudjuk, hogy ez az út küzdelmes és hosszú (azaz végtelen), de ha nyugodt lelkiismerettel és szívvel térhetünk minden este nyugovóra, akkor biztosan elmondhatjuk, hogy építjük Isten Országát már itt a földön.

Természetesen ez az építkezés nem történhetne meg az egyházmegyék hatékony és párbeszédre alapuló együttműködése nélkül, melyért ezen a ponton is hálát adok a Jóistennek.

Folytassuk még sok-sok évszázadon át utunkat.